

L'EVOLUCIÓ DE L'HABITATGE

- Les cases dels romans eren:
 - Dels rics: els **domus**
 - Al camp: les **vil·les**
 - La resta vivien en illes de cases de 4 o 5 pisos, de lloguer
- Les ciutats formaven una figura geomètrica. Els carrers formaven una quadrícula

- La vida s'organitzava a l'entorn dels **castells** i dels **monestirs**.
- Els **senyors feudals** vivien en castells.
- Hi havia **torres de guaita** en els turons elevats, per vigilar.
- Les terres les treballaven els pagesos que eren protegits pel senyor i que vivien en cases molt senzilles.
- Els monestirs eren els llocs on vivien els monjos, on s'encarregaven de difondre la cultura.

- Creixen les ciutats on viuen els **comerciants** i els **artesans**.
- Els **artesans** s'agrupaven per barris i **gremis**.
- Els **nobles** abandonen els seus castells i es construeixen **palaus** a prop de la ciutat.
- Els reis vivien en grans i valuosos **palaus** plens de jardins.

- Les ciutats són molt més grans a causa de la instal·lació de les **fàbriques**, de la **industrialització**.
- Els habitatges dels obrers es van construir al lloc que ocupaven els horts.
- Les fàbriques es van instal·lar a prop dels rius. Al seu voltant, es van formar les **colònies industrials** formades per la casa de l'empresari o propietari, pels habitatges dels obrers, per l'escola, per l'església, per la taverna i per l'economat

L'EVOLUCIÓ DEL TRANSPORT

- Es fan vies de comunicació entre diferents ciutats, les **vies romanes**, que estaven empedrades.
- Els **mitjans de transport** eren:
 - **Terrestres**: mules, ases, cavalls, carros tirats per bous, carretes de 4 rodes per a mercaderies
 - **Marítims**: les galeres, vaixells de rem. Els remers eren esclaus.

- S'obren camins i drecceres per comunicar els castells i els monestirs, ja que s'hi celebraven **fires** i **mercats**.
- Els **mitjans de transport** eren:
 - **Terrestres**: mules, carros tirats per cavalls.
 - **Marítims**: les **galeres**, les **naus** i les **tarides** que eren velers de rem; els **llenys** que només eren dirigits per rem, i les **coques** que eren molt més grans.
- Els **pelegrins** anaven a peu als llocs de veneració (Roma, Jerusalem, Santiago de Compostel·la).

- Circulen per camins de terra, anomenats **camins de bast**.
- Els **mitjans de transport** eren:
 - **Terrestres**: les mules per a les mercaderies i carros
Carruatges tirats per cavalls per a les persones
 - **Marítims**: grans vaixells amb aparells de navegació (**timó**, **brúixola**, **astrolabi**)
Les caravel·les, el galió i el bergantí
- L'any **1492**, **Cristòfor Colom** descobreix Amèrica
- L'any 1519, Fernando de Magallanes va donar la primera volta al món per mar.

- S'aplica el descobriment de la **màquina de vapor** al transport.
- Es van construir **vies fèrries** per a la circulació de **ferrocarril amb màquina de vapor**. Actualment tenim trens d'alta velocitat elèctrica.
- Es van anar millorant les carreteres fins a la construcció de les autopistes i les autovies actuals.
- Els primers **vaixells de vapor** eren de fusta i es dedicaven a la navegació per rius. Després es construïren grans transatlàntics per viatjar. Actualment tenim vaixells especialitzats a transportar mercaderies específiques.

L'EVOLUCIÓ DEL VESTIT

• Rics:

- **Homes:** sobre la roba interior es posaven la **túnica**; al damunt, la **toga** (si eren nobles) i sobre la toga, el **mantell**.
- **Dones:** la túnica era més llarga, al damunt duïen un vestit blanc, l'estola. A sobre un abric, la palla, que els cobria el cap.
- Els **pobres** portaven una espècie de túnica lligada amb una corda a la cintura.
- De calçat portaven **sandàlies** o sabates lligades. Els pobres anaven descalços.

- **Rics: túniques llargues**, primer de **llana** i després de **seda**.
- **Pobres: túniques curtes de llana**.
- **Cavallers:** es posaven **armadures** per lluitar.
- Els **pelegrins** portaven una **túnica gruixuda de llana** amb **caputxa** o un **barret de feltre** i una **vara** amb una punta de ferro.
- Els **monjos** es vestien amb túniques **llargues de llana**.
- Els **jueus** eren obligats a vestir amb **capa** i **caputxó**, anaven vestits de manera diferent als cristians.
- Els **àrabs** van introduir el cultiu del **cotó**, el **lli** i l'**espart** que es van aprofitar per a fer roba diferent.

- **Rics:** al començament eren vestits austers, van aparèixer els primers uniformes militars.
- Als segles XVI i VXII eren molt rics, però bastant bruts, portaven **perruques** per tancar els pells del cap. Les dones portaven els **mirinyacs** (cèrcols de ferro lligats a la cintura).
- Al segle XVIII va aparèixer una indumentària més higiènica i còmoda, van començar a utilitzar els **pantalons llargs**. Entre les **dones** es van abandonar els mirinyacs i van donar pas a les **túniques**.
- Els **pobres** van anar evolucionant fins arribar a utilitzar pantalons llargs que continuaven sent de **llana**, igual que els vestits de les dones.

- Al segle XIX apareix la **indústria tèxtil**, l'anomenada **alta costura** i la **confecció en sèrie**.
- L'**alta costura:** la utilitzaven els **nobles** i **burgesos rics**. Els homes portaven **levita**, **jaqué**, **frac** o **americana** i **barret**. Les dones portaven l'**estil tapisser** (semblaven les cortines de casa), una llarga **cotilla** (faixa que oprimia el cos fins als malucs, **faldilles** llargues i estretes).
- Els **obrers** portaven **pantalons** i **llargues camises de lli blanques** o de **ratlles** o **gorra**.
- Al segle XX la moda es torna còmoda, continua havent-hi l'**alta costura** utilitzada pels **rics**. La moda "**pret a porter**" és la que compra la **resta de la població**.

L'EVOLUCIÓ DEL MENJAR

- **Rics:** menjaven **estirats** i envoltats de coixins.
 - **Esmorzar:** pa, formatge, mel, i dàtils
 - **Dinar:** plat de peix, llegums i fruita
 - **Sopar:** era molt abundant i variat. Era una festa, hi havia espectacles de **dansa** i **música**. Bevien vi barrejat amb mel i aigua, no feien servir coberts, **menjaven amb els dits**.
- **Pobres:** menjaven **asseguts**. Acostumaven a prendre sopa de verdures o arrels, cereals, una mica de peix, llegums, formatge i fruita seca i molt poques vegades carn.

- Es van portar d'**Amèrica** productes nous com: la **patata**, el **tomàquet**, el **blat de moro**, el **cacau** i el **tabac**.
- **Rics:** primer servien la fruita, després la carn de xai i per postres tenien pastissos fets amb sucre i mel. Els reis oferien grans banquets als nobles.
- **Pobres:** pa i escudella feta amb verdures i carn de porc o de pollastre
- De peix gairebé no en menjaven.

- Els **àrabs** van desenvolupar l'**agricultura** de **regadiu**, van construir **sèquies** (canals per l'aigua) i **sínies**.
- **Rics:** alimentació poc variada, carn de caça i blat, poca verdura i fruita.
- **Pobres:** arrels de plantes, blat (quan n'hi havia) i carn de porc (poca).
- **Monestirs:** els monjos menjaven en el **refector**, en silenci escoltant una lectura religiosa. Menjaven sopa de verdures o arrels i pa. Bevien cervesa amb aigua calenta.

- El gran creixement de les ciutats i l'augment de població va fer necessari l'aparició dels mercats on els pagesos anaven a vendre els seus productes. també hi havia carnisseries i peixateries.
- Va desaparèixer la gran fam que hi havia a Europa.
- Els més pobres anaven i van a la beneficència a buscar aliments per poder alimentar les seves famílies.
- Actualment, l'alimentació és molt variada.